

Nr 39

Av herr Domö, m. fl., angående inköp av remonter.

Vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 110 följde 1955 års riksdag till alla delar det av statsutskottet lämnade förslaget. Riksdagsbeslutet innebär sålunda, att särskilda åtgärder borde vidtagas för att i möjligaste mån säkerställa det nödvändiga antalet hästar vid mobilisering eller krigssituation. Avhästningen vid armén under fredstid betecknades — också med hänsyn till dess inverkan på hästaveln — såsom en så vital fråga för landets totalförsvar, att densamma borde av Kungl. Maj:t tagas under närmare övervägande. I avvaktan på resultatet av den sålunda önskade utredningen borde reduceringen av antalet hästar liksom antalet remonter vid armén icke ske i den snabba takt, som föreslogs i propositionen.

Sedan riksdagens ovannämnda beslut fattades har generaldirektör Nordlander på Kungl. Maj:ts uppdrag slutfört en utredning rörande det statliga stuteriväsendets organisation. I sitt betänkande framhåller utredningsmannen, att den nuvarande fölproduktionen vid normal åldersfördelning inom hästbeståndet på lång sikt endast räcker till för att vidmakthålla ett bestånd av något över 100 000 hästar i arbetsför ålder, medan näringslivets framtida behov av hästar uppskattas till ca 300 000. — En svår bristsituation måste därför komma att uppstå. Utredningsmannen framhåller dessutom, att minskningen av landets hästbestånd medför, att den uppväxande ungdomen på landsbygden under sitt arbete i hemmen icke längre har möjlighet att förvärva insikter i körning och skötsel av hästar. Han föreslår därför inrättandet av en civil körskola vid Strömsholm i anslutning till en hästdepå med förläggning till den nedlagda hingstdepån. Ur flera synpunkter, framhåller utredningsmannen, vore det till fördel, om denna civila utbildning samordnas med militär utbildning i hästtjänst. I samband med denna utredning har chefen för armén framhållit att armén inom överskådlig tid kommer att ha behov av hästkunnigt befäl och värnpliktiga som är hästkunniga och att en civil utbildning i hästtjänst skulle komma att underlätta rekryteringen av lämplig personal. Till fördel vore enligt utredningsmannen en samordning av civil och militär verksamhet på detta område.

Det finnes fördenskill icke anledning att nedlägga arméns ridskola vid Strömsholm.

Av generaldirektör Nordlanders utredning framgår också, att i fördelningen av landets hästbestånd skett en förskjutning från slättbygderna till skogsbygderna. Det är framför allt på de större gårdarna som hästarna ersatts med traktorer, och den övervägande delen av hästbeståndet finns för närvarande på de mindre bruksdelarna i skogstrakterna. När armén vid

krigsfall efter uttagning och genom rekvisition tillgodoser sitt behov av hästar, kommer detta därför att mycket hårt drabba innehavare av dessa smärre jordbruk, som i sin dagliga gärning är beroende av sin enda häst. Under det att armén under beredskapstiden med egna hästar tillgodosåg omkring en fjärdedel av sitt krigsbehov skulle enligt förslaget i propositionen nr 110/1955 armén komma att hålla endast en tiondel av detsamma.

Det råder i landet brist på arbetshästar i de bästa åldrarna. Främst kommer detta till synes inom områden med ringa hästavel, framför allt i övre Norrland, där svårigheter för näringslivet redan yppat sig på grund av ringa tillgång av goda handelshästar. Dessa svårigheter kommer utan tvivel att stegras. Avgången av hästmaterialet sker numera hastigare än tidigare, och från ledande håll inom skogsbruket har påpekats, att detta till icke ringa del beror på att utbildningen i hästtjänst under skogskörarens värnplikttid till stor del bortfallit. Det kan ifrågasättas, huruvida näringslivet om några år över huvud taget har hästar att avstå för arméns mobiliseringsbehov. Den gängse uppfattningen är att totalförsvarets behov av hästar efter år 1960 icke kan bli tillgodosett. Riksdagens ställningstagande till ovan nämnda proposition hälsades med stor tillfredsställelse av näringslivets målsmän, då man förväntade att någon ytterligare reducering av arméns fredshästhållning icke skulle ske åtminstone under de närmaste åren.

I sitt utlåtande över propositionen anförde statsutskottet vidare, att det borde tagas under övervägande, om icke vissa kostnader för arméns hästhållning borde bestridas av anslag under nionde huvudtiteln eller av statens hästavelsfond. Utskottet fann skäl föreligga för en samordning av olika åtgärder för tillgodoseendet av krigsmaktens och näringslivets behov av hästar. Jordbruksutskottet godtog till alla delar detta statsutskottets uttalande.

Då varje varmblodig häst vid arméns hästuttagning sparar en kallblodig åt näringslivet är det av största vikt att tillgången på ridbara hästar i första hand säkerställs. Finns icke varmblodiga hästar att tillgå, måste uttagning ske av kallblodiga hästar, som sålunda berövas näringslivet vid en tidpunkt, då hästens värde som dragkraft är som störst. Å andra sidan underlättas fredsutbildningen vid armén i hästtjänst och ridning om varmblodiga hästar finns tillgängliga. Det synes fördenskull ligga närmast till hands, att den av riksdagen förordade samordningen mellan försvar och näringsliv för tillgodoseende av totalförsvarets behov av hästar vid krigstillfälle inriktas på anskaffandet av varmblodiga hästar. Inom lantbruksstyrelsen har beräkningar gjorts som i sina huvuddrag innebär, att 400 remonter årligen bör inköpas och uppställas på remontdepå. Av dessa avses 100 liksom hitintills för export, medan de övriga 300 skulle under ett år för utbildning kvarbli vid remontdepå. I propositionen 1955:110 förutsattes, att endast 65 remonter behövdes för täckandet av arméns fredsbehov, sedan den föreslagna avhästningen genomförts. Denna av besparingskäl i hög grad inskränkta remontering skulle medföra, att all värnpliktsutbildning till häst förläggs till Umeå och utbildningshästarna (stamridhästarna) vid samtliga infanteriregemen-

ten, skolor och staber, där dylika nu finns, skall försvinna. I propositionen förutsätts därjämte att samtliga varmblodiga ackordhästar skall utgå. En överslagsberäkning har givit vid handen att vid en årlig remontering till armén av 150 hästar skulle behovet av ridhästar nöjaktigt kunna tillgodoses. Med hänsyn till ovan påtalade förhållanden beträffande totalförsvarets förseende med hästar under krig är det nödvändigt,

att arméns remontering av varmblodiga hästar sker med minst 150 remonter;

att värnpliktsutbildning till häst alltjämt sker vid förband i södra eller mellersta Sverige, exempelvis som nu vid K 3 i Skövde;

att utbildningshästar kvarstår vid skolor, staber och de infanteriregementen, som vid krigstillfälle mobiliserar med hästar; samt

att det varmblodiga ackordshästbeståndet i viss utsträckning finns kvar.

Erfarenheterna inom skogsbruket under den senaste tiden pekar bestämt på, att traktorernas användning i skogsterräng överskattats. En återgång till ökad hästanvändning har därför skett, ett förhållande, som torde få sin motsvarighet på det militära området.

Sedan av de 400 inköpta remonterna 100 exporterats, skulle såsom ovan framhållits de återstående efter ett års depåvistelse och utbildning till ett antal av 150 övertagas av armén och 150 försäljas inom landet till ridklubbar (Ridfrämjandet), ridskolor, polisväsendet och enskilda personer. En undersökning har givit vid handen, att förutsättningar finns för en dylik försäljning. 150 hästar motsvarar vad den civila ridningen f. n. behöver i årlig remontering. Då Ridfrämjandets verksamhet utökas, kan det beräknas att behovet så småningom blir större.

De merkostnader som armén förorsakas genom inköp och utbildning av ett större antal hästar än fredsbehovet kräver kan täckas på följande sätt. För inköp och utbildning av 150 i stället för 65 remonter torde medel kunna erhållas genom export av arméns f. n. övertaliga hästar. Härvid bör beaktas att försäljning bör ske genom en organisation som har erfarenhet av utrikeshandel på detta område, exempelvis Lantbruksförbundets utrikesavdelning i samråd med vederbörande avelsorganisation, vilken senare häri genom också får möjlighet att till uppfödare inom landet försälja värdefulla avelsston. I den mån dessa medel icke förslå för ändamålet torde — i anledning av riksdagens tidigare beslut (jordbruksutskottets utl. 1955: 28 och rskr. 343) om samgåendet mellan försvar och jordbruk, och då arméns remontering även är ett hästavelsintresse — merkostnaderna kunna bestridas av medel från hästavelsfonden.

Den kostnad som armén åsamkas genom hållande av ett större antal stamhästar och varmblodiga ackordhästar kompenseras genom inbesparing av motormateriel, drivmedel och deras lagring m. m.

Under angivna förhållanden behöver sålunda någon uppräknig av fjärde huvudtiteln icke ske.

I detta sammanhang må jämväl erinras, att på grund av överblivna upp-

födning- och bevaringspremier medel finns disponibla för främjandet av export av hästar samt att totalisatorsmedlens årliga belopp sedan år 1947 ökat från 7 till 20 miljoner kronor, vilka indirekt finansierar hästavelsfonden.

Enligt riksdagens tidigare uttalande bör uppfödarna minst fyra år i förväg erhålla meddelande om ändring av det antal remonter som skall inköpas.

På grund av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att 400 remonter skall inköpas årligen t. o. m. år 1960.

Stockholm den 18 januari 1956

Fritiof Domö

Axel Mannerskantz

Ebbe Ohlsson

Alfr. Nilsson

Fritiof Karlsson

Carl Eskilsson

Justus Lindgren

G. Elofsson

Anders E. Johansson

B. A. Nilsson

i Vä

Tage Magnusson

Herbert Hermansson

Otto Niklasson

Osc. Werner

Rudolf Boman

Nils B. Hansson